

SELMECI ÚJSÁG

Társadalmi hetilap.

Előfizetési árak.		Felelős szerkesztő	Kiadó és laptulajdonos:	Hirdetési díjak millimeter árszabás szerint.
Selmebányán:	Vidéken:	Wagner László dr.	Nádasy Ferenc	Nyilttér sora 40 fillér.
Egész évre 8 K — f.	Egész évre 9 K — f.	Selmebánya.	Zólyom.	Hirdetési és előfizetési díjak a kiadó címére Zólyomba küldendők.
Félévre 4 K — f.	Félévre 4 K 50 f.	Szerkesztőség: Deák Ferenc-utca 2.	(Telefon szám. 11.)	
Negyedévre 2 K — f.	Negyedévre 2 K 30 f.			
Megjelenik minden csütörtökön.		Főmunkatársak: A főiskola hallgatói.	Kéziratokat nem adunk vissza.	

A lap tiszta jövedelmének 25 százalékát a „Főiskolai-Kör Otthona“ javára fordítjuk

Harc.

A harc tehát megindult, de a legundokabb módon, hitfelekezeti alapon. Nyilvánvaló, hogy az így megkezdett harcnak nem a városi közérdek előmozdítása a célja, hanem a hitfelekezeti érvényesülés önző politikájának ápolása. S ebben a szerencsétlenül megindított hadjáratban legesunyább a harcmodor, az alattomoság, mely hátulról és orvul támad. Gáncsot vet a tisztességnek akkor, amikor az védekezni nem tud. Ah ez a modor erősen rával a harcolókra.

A hadjáratot annak a felekezethez tartozók indították meg, amelyek a városi közönségének husz százalékát sem teszi, mégis hatalmasabb a többinél, mert embereit hosszú évek sora óta számító előrelátással helyezte el azokon a helyeken, ahol a hatalmat kezelik, a közönséges balandók sorsát intézik. Elhelyezte oly számban, amely aránytalan és hatalmi túlsúlyt biztosít.

De nézzük a tényeket:

A »Krajan« című hazafias irányú tót lap 1907. június 6-án megjelent számában »Pánszlávizmus Selmebányán« cím alatt oly közlemény lett leadva, melyben az ágostai hitvallású evangélikus liceum és tanári karának néhány tagja valamint városunknak egyik polgára a sorok között a pánszlávizmus gyanújának lett kitéve.

Lapunk az értesülés után »alaptalan gyanúsítások« címén a következőket írta:

A Besztercebányán megjelenő államilag segélyezett »Krajan« című hazafias tót lap június 6-án megjelent 23. számában az ágostai evangélikus liceumból pánszláv magatartása és üzelmei miatt kizárt Bakos János VIII. osztályu tanuló esetével foglalkozik »Pánszlávizmus Selmebányán« cím alatt.

Az esetről a bűnös irányt megrovó módon nyilatkozik és az alkalmazott szigort helyesli, de a közleményben oly helyek is vannak, melyek az intézetet, tanárai közül hármat s városunk egyik polgárát Oszwald Gusztávot ártó gyanúsításnak teszik ki.

E sorok így hangzanak: „Hiszen Ő nem volt maga! Egész tucat (12 diák) volt akik naponként a szemben lakó péknél, Oszwaldnál gyülekeztek... Aztán megint így: »Csodálkozunk azon, hogy a liceum csak későn szerzett tudomást diákjainak pánszláv üzelmeiről. Csodálkozunk

azon, hogy amikor ezeket a diákokat a tanári ítélőszék elé hívták, akadt 3 tanár ur, akik ezeket a fiatal bűnösöket menteni akarták, sőt mentették is. Ez a három tanár ur: Szever, Raksányi és Hamrák, akik csak vallásosságot tanítanak a liceumban. Vagy bűnösök voltak ezek a diákok vagy nem! Ha nem voltak bűnösök, miért hívták az igazgatóság őket a tanács elé? Ha azonban bűnösök voltak, miért és milyen joggal mentette őket a három tanár? Csodálatos, hogy ilyen fontos ügyben nem uralkodott a liceumi tanáritestületben egyhangú megállapodás. Csodálkozunk azon, hogy ez a liceum az államtól évenként 34 ezer korona segélyt kap, sőt hogy most még több pénzt fog kérni új építkezésre és mégis találkozott a diákok között olyan, kiknek hazafiatlansága már most súlyos mérlegelés alá esik.“

Nyilvánvaló, hogy e sorok Oszwald Gusztáv pékmestert, a megnevezett három tanárt és az ő révükön magát a liceumot is a legesunyább vád gyanújának martalékaul vetik oda a nem tájékozott közönség körében s ezenkívül óriási erkölcsi kárnak teszik ki őket.

Mi az intézetet s a megnevezett személyeket alaposan ismerjük és megvagyunk arról győződve, hogy a könnyelműen megnyilvánult gyanu, minden alapot nélkülöz. Az intézet a leghazafiasabb szellemben van vezetve, a megnevezett tanárok és a pékmester is kifogástalan hazafiak. Ez okból a meggyanúsítás ellen az igazság szeretet és közérdek folytán a leghatározottabban tiltakozunk addig is amíg az intézet és személyek maguk kellő alakban és módon a gyanút vissza nem utasítják. Ez a gyanu a városra is, melynek erős magyarosodása feltűnően észlelhető s e tekintetben igazán elismerést érdemel, felette bántó. Szó nélkül hagyni nem lehetett.

*

Sokan tudni vélnek, hogy a könnyelműen vádaskodó és gyanúsító hirlapközleménynek Guba Pál kegyesrendi gimnáziumi tanár az értelmi szerzője. Fel vagyunk jogosítva annak kijelentésére, hogy ez a híresztelés alaptalan. Minden hirlapi közleményért annak szerzője s ha az ismeretlen, a hirlapnak felelősszerkesztője felelős. Amennyiben bárki elégtételt óhajtat, annak ebben az irányban és törvényes úton kell a ténykedést megkezdnie. A hírforrások kutatása kárba vesztett fáradság s ez esetben végeredményben a liceumba vezetne, ahol Bakos János eltávolítása megtörtént. Nincs,

alig van olyan tévedés, melyet helyrehozni ne lehetne. Ez esetben reméljük, hogy a »Krajan« maga fogja a helyreigazítást készséggel megadni kellő igazságszeretettel és tárgyilagossággal.

Ezt követően 1907. június 16-án a »Selmebányai Híradó« Pánszlávizmus Selmebányán cím alatt a következőket írta:

A nyegleség és léhaság szülhette meg azt a cikket, amely a Besztercebányán megjelenő »Krajan« című, állítólag hazafias tót újságban megjelent e hó 6-án a fenti címmel.

Szinte hihetetlen s minket selmebányaiakat módszerűen bántó és sértő ez a cikk, amely egy derék polgárunkat, liceumunknak három jeles tanárát, magát a liceumot teljesen alaptalanul megrágalmazza.

Nem szándékunk védelmünkbe venni a megrágalmazott férfiakat és a liceumot mert ez teljesen fölösleges, ámde a leghatározottabban elítéljük a cikknek szerzőjét, aki, amint az ügyet ismerjük, tudva és szándékosan hazudott, amikor cikkét megírta s igazán páratlan könnyelműséggel, lelkiismeretlenséggel és rosszindulattal rágalmazott meg egyéneket és egy régi, mindig hazafias szellemben vezetett tanintézetet.

Lehet, hogy hazafias irányú tót lap a »Krajan«, lehet, hogy célja a magyar nemzeti szellem erősítése, ámde higgye el nekünk a »Krajan« szerkesztősége, hogy ha minden cikke és tudósítása ilyen lelkiismeretlenséggel van írva, akkor nem hogy nem használ, de határozottan árt annak a célnak, amelyet elérni akar.

Nem állhat abban a hazafiság, hogy ártatlan embereket minden alap nélkül orvul megrágalmazzunk s a legmegbecseltetőbb vádakkal gyanúsítsunk meg és határozottan állítjuk, hogy nem fér össze az újságírói tisztességgel, alaptalan mendemondák után ilyen súlyos vádat röpiteni világgá s ezt csak olyan ember tehetné, aki kevés különbséget ismer a hazafiság és a hazafiatlanság között.

A megrágalmazott férfiak, az alábbi nyilatkozatot küldötték be hozzánk, amelyet készséggel teszünk közzé s amely kellően megvilágítja az egész ügyet s különösen azt, hogy milyen könnyelműség és lelkiismeretlenség szülte a Krajan cikkét.

Ez után a cikk után az érdekeltek a következő nyilatkozatot adták be a »Selmebányai Híradó« ugyanazon számában:

A Besztercebányán megjelenő „Krajan“ tót nyelvű hetilap folyó évi június 6-iki számának „Pánszlávizmus Selmecebányán“ című cikkében hamis adatoknak utánjárás nélkül felülve s így szemenszedett válótlanságokat hordva össze, azzal rágalmozott meg bennünket, hogy egyrészt mi: id. és ifj. Oszwaldt Gusztáv alkalmat adunk a tót érzelmű pánszláv tanulóknak arra, hogy mindennapos összejöveteleiket nálunk tartásuk meg s így mi is bűnrészesek volnánk, másrészt, hogy mi alulírott tanárok, mikor ezeket a tanulókat az illetékes liceumi tanári kar felelősségre vonta, védelmükre keltünk volna s ennek alapján felfogásukban és gondolkozásukban osztoznánk.

Feleletünk erre a piszkolódó s hazug adatokra támaszkodó cikkre a következő:

A liceum 3 tanulója május hó közepe táján abba a gyanuba került, hogy hazaelenes gondolkozást vall. A vizsgálat során kiderült, hogy kettő ártatlanul kerül a dologba, a harmadik, Bakos Pál VI. oszt. tanuló, aki a múlt év októberében jött csak Selmecebányára, bűnösnek bizonyult annyiban, hogy a magyarságot sértő tót dalokat énekelgetett, a magyarok ellen izgató tót ujságokat olvasott s a gondolkozásának a jövőben való megváltoztatására ígéretet tenni nem akart. Büntetése a liceumból való eltávolítás volt. A tanári kar az ezen ügyet tárgyaló konferencián egyhangulag döntött.

A „Krajan“ erre fentemlített számában, azt a légből kapott, alaptalan mesét, gondolomra, odavetett vádat s szemenszedett válótlanságot eszelt ki, hogy 12 tanuló volt bűnös; hogy ezeknek az Oszwaldt-házban találkaik voltak; összeköttetésben állottak a pozsonyi és nagyszombati pánszlávokkal s tőlük kaptak biztatást; hogy a tanári karban nem volt egyetértés az ügy elbírálása alkalmával, mert mi, alulírott tanárok, védelmére keltünk volna a 12 bűnösnek.

Mivel, felfogásunk szerint, a közlemény rejtett célja nem lehet más, minthogy bennünket a társadalomban lehetetlenné tegyen, hogy a pánszlávizmus bélyegét süsse rá orvul homlokunkra s így a közmegegyezésnek vessen oda bennünket, mi, alulírottak, id. Oszwaldt Gusztáv kivételével, személyesen kerestük fel Besztercebányán dr. Rippely Edét, a „Krajan“ felelős szerkesztőjét s követeltük tőle, hogy nevezze meg a cikk szerzőjét. Dr. Rippely Ede erre feleletet nem adhatott, mert maga sem olvasta a cikket, felvilágosításunk után azonban megígérte, hogy a „Krajan“ legközelebbi számában, a cikkben foglalt hazug állítások visszavonásával, nekünk a laprészéről teljes elégtételt fog szolgáltatni. Ezek után dr. Gerő János szerkesztőhöz utasított bennünket, aki eleinte a cikk szerzőjét csak a sajtóbíró előtt volt hajlandó megnevezni, később (hosszas faggatás után) azt adta válaszul, hogy a cikket Selmecebányáról küldték be neki magyar nyelven s ő csak lefordította s végül bevallotta, hogy az adatokat Guba Páltól, a selmecebányai kír. kath. nagygyimnázium kegyesrendi tanárától kapta.

Ezek alapján mi, alulírottak, Suhajda Lajos lic. tanár és Kachelmann Viktor dr. ügyvédjelölt urakat azzal a megbizással küldtük folyó hó 10-én Guba Pál urhoz, adjon nekünk magyarázatot Gerő János dr. vádjára vonatkozólag. — Guba Pál ur Gerő János dr. azon állítását, hogy a cikket magyar nyelven tőle kapta volna, válótlanságnak jelentette ki. Az adatok közlésére nézve azt hozta tudomására megbizottainknak, hogy Gerő János dr. pünkösdi második ünnepén itt járt Selmecebányán s a kegyesrendi társházban ebédelt. Az ebéd végén szóba került a pánszláv diákok ügye is. Gerő János erre jegyezgetni kezdett s mikor a többi, az ebéden részt vevő ur, ennek célját kérdezte tőle, azt

felelte, hogy lapjában akarja felhasználni az adatokat. A résztvevők figyelmeztették ennek esetleges következményeire, ő azonban erre azt felelte volna, hogy párbajra való kihívást el nem fogad, a sajtópórtól pedig, mivel lapjának 12000 korona subvenciója van, nem fél. — Megbizottaink ezt a nyilatkozatot írásban kérték Guba Pál urtól, amire az esetleg Gerő János dr. ellen megindítandó eljárás vágett lett volna szükségünk. Guba Pál ur ezt készségesen meg is ígérte. Ugyanaznap este azonban, legnagyobb meglepetésünkre, egy levélben azt közölte megbizottainkkal, hogy a megígért írásbeli nyilatkozat kiadására csak az esetben hajlandó, ha Gerő írásbeli nyilatkozatával beigazoljuk mi is, hogy a „Krajan“-ban megjelent könnyelműen gyanúsító közleményért őt terheli az erkölcsi felelősség.

Megbizottaink erre Guba Pál urhoz intézett levelükben azt válaszolták, hogy mivel, ígérete ellenére, a nyilatkozatot számukra ki nem állította, megbizóinknak kénytelenek tudomására hozni, hogy az ügyet minden tekintetben Gerő János dr. nyilatkozata alapján intézzék el s Guba Pál urat tekintették a közlemény értelmi szerzőjének, Guba Pál ur mind e mai napig e levélre feleletet nem adott.

Ezek után pedig a legerélyesebben visszautasítva ezt az alaptalan, igazságtalan s valószínűleg bizonyos célzatossággal koholt vádat, jogos önérettel állítjuk azt is; hogy hazafiság, magyar gondolkodás, érzés tekintetében mindenkor vagyunk olyan emberek, hogy az efféle gyanúsítás, rágalom — minden védekezés nélkül is — visszapattan rólunk. Támadni könnyű dolog, megrágalmazni valakit talán még könnyebb; de a támadás, rágalmozás következményeitől való meghátrálás — a legnagyobb gyávaság kézzelfogható tanubizonyosága.

Wilde Oscar aforizmáiból.

A tapasztalás csak arra tanít minket, hogy jövőnk egészen olyan lesz, amilyen a múltunk volt. Mindazokat a bűnöket, amelyeket egyszer irtózáttal elkövettünk, még sokszor és örömmel el fogjuk követni.

*

Nekem ez a szó „természetes“ jelenti mindazt, ami középszerű, pathetikus, ösztönös, szintelen és alakatlan. Valamikor gyönyörű szó lehetett, de ma a beszéd forgalmában egy régen bevont pénzdarabnak felel meg.

*

Azok az emberek, akik mindig egyformán okos mondatokban beszélnek, olyanok, mint a kövezők az országúton: porral és kődarabokkal szórják tele minket.

*

Azt, hogy az ember néhanapján a kellelénél több gondot fordít az öltözködésre, csak egy módon lehet jóvá tenni: úgy, hogy az ember a legtöbb gondot a kulturára fordítja.

*

Valami tragikus van abban, hogy ma Angliában egész sereg fiatal ember van,

aki kész ember gyanánt lép ki az életbe és végül valami hasznos foglalkozáshoz lát.

*

Sohasem törődöm azzal, amit a csőcselék mond és sohasem veszek részt abban, amit a művelt emberek csinálnak.

*

A házasság legnagyobb veszedelme az, hogy az ember elveszti benne az énjét, az egyéniségét. Ám vannak temperamentumok, amelyeknek a házasság tartalmat ad. Megtartják az énjüket, sőt még több énnel szaporodnak. Kénytelenek egynél több életet élni. Magasabb organizációra tesznek szert és a magasabb organizáció — nézetem szerint — létünk célja. Különböző pedig minden tapasztalás hasznos és bármit mondjanak is a házasság ellen, egy tapasztalást mindenesetre jelent.

*

Hogy miért van olyan jó véleményünk embertársainkról, ennek az oka csak az, hogy féltjük magunkat. Az optimizmus alapja a félelem. Azt hisszük, hogy nagy-lek vagyunk, amikor embertársainknak olyan erényeket adunk kölcsön, amelyeket szeretnénk a maguk javára írni.

*

Jó frakkban és fehér nyakkendőben a lókupec is gentleman.

*

Ahogy nem jutnak be az akadémiába azok, akik jobban szeretik az igazságot Plátónál, úgy idegen marad a művészet legszerényebb oltára is mindazoknak, akik az igazat jobban szeretik, mint a szépet.

*

Önhittnek lenni: egyike a legkitünőbb tulajdonságoknak. De csak kevesen ismerik ennek az erénynek az értékét. Férfiak, nők, hányan találtak már vigasztalást önhittségükben, de az átlag-ember négykézláb mászkál a szerénység mögött.

*

Mindaddig, amíg valami hasznosnak, vagy szükségesnek látszik, amíg örülünk neki, vagy fájlaljuk, vagy részvétünket fölkelti, vagy pedig környezetünknek egy élő része: addig ez a valami a művészet keretén kívül áll.

*

A muzeum mindenkinek nyitva van. De valahányszor ott voltam, a sok embertől nem láttam a képeket — és ez rettenetes volt. Vagy pedig a sok képtől nem láttam az embereket és ez még sokkal rettenetesebb volt.

*

Ezek köztudomásra hozatalával az ügyet a nagyközönség megítélésére bizzuk.

Selmecebányán, 1907. évi június hó 14.
Hamrák Béla, Szever János, id. Oszvaldt Gusztáv,
Raksányi Samu, Szever Pál, ifj. Oszvaldt Gusztáv.

Guba Pál erre a »Selmecebányai Híradó« következő számában »Tudomásul cím alatt ezeket írta:

Tudomásul:

A »Selmecebányai Híradó« legutóbbi számában Hamrák Béla, Raksányi Samu, Szever, János, Szever Pál, id. Oszvaldt Gusztáv, ifj. Oszvaldt Gusztáv urak, a besztercebányai »Krajan«-ban, »Pán-szlávizmus Selmecebányán« cím alatt megjelent közlemény folytán nyilatkozatot tettek közé, melyben személyemmel is foglalkoznak és a rájuk nézve sérelmes cikk értelmi szerzőjeként engem óhajtanak feltüntetni.

Tényként kívánom megállapítani, hogy a megnevezett tanár urak nyilatkozatukban maguk azt állítják, hogy a »légből kapott alaptalan mesét, gondolomra oda vetett vádat, szemenszedett valótlanságot«, a Krajan »eszelte ki« s ezek folytán az értelmi szerzőségekre vonatkozó kételyeket, ezen állításukkal önmaguk oszlatják el, s nekem bővebben nyilatkoznom nem szükséges.

Az írásbeli nyilatkozat adásra vonatkozó ígéretem beváltását szükségesnek, a szóban tett és nyilatkozatukban leközölt kimerítő előadásom folytán fölöslegesnek találtam és találom. Mint-hogy az intézetet nem támadtam és

A betanult társalgás a tudatlan ember affektálása, a szellemi naplopó mulatsága.

*

A zene lelkünkben olyan multat kelt életre, amelyet nem is ismertünk és lelkünkben a szenvedésnek oly sejtését ébreszti föl, amelyről könyeink sem tudtak semmit.

*

Azok számára, akik nem igazi művészek és azok számára, akik csak a külső, tényleges életet élik, a tökéletesedésnek csak egy útja van: a szenvedés.

*

Még a mindennapi életben is vonzó az önzés. Ha az emberek másokról beszélnek, közönségesek. De ha magukról beszélnek, csaknem mindig érdekesek. Ha abban a pillanatban, amikor unalmasakká válnak, olyan könnyen becsukhatnók a szájukat, mint ahogy például egy könyvet be lehet csukni, kifogástalanok lennének.

*

Akinek van tehetsége egy szenvedélyre és nem éli át ezt a szenvedélyt, megfosztja magát lényének tartalmától.

*

A következetes embernek éppen úgy vannak hangulatai, mint mindenki másnak. A különbség csak az, hogy az ő hangulatai jelentéktelenebbek.

nem rágalmaztam, abban a véleményben vagyok, hogy a támadás és rágalmazás következményeitől való meghátrálásra és gyávaságra vonatkozó része a nyilatkozatnak, nem reám vonatkozik, de ha reám vonatkoznék is, mint pap kénytelen vagyok azt teljesen figyelmen kívül hagyni.

Selmecebánya, 1907 június 21.

Guba Pál.

Kétségtelen, hogy a »Krajan« cikkében nem az a bántó, ami meg van írva, hanem az a gyanúsítás, ami a sorok közül kéri. Minthogy a gyanúsítás alaptalan volt, mi is, városunk hivatalos közlönye, a »Selmecebányai Híradó« is azonnal védelmünkbe vettük az intézetet és a megtámadott személyeket s nekik a lehető legszebb és legnagyobb elégtételt adtuk meg.

Lapunkban Guba Pál kegyesrendi gimnáziumi tanár meghatalmazásából közöltük, hogy a »Krajan« közleményeinek nem ő az értelmi szerzője. Ezen cáfolat ellenére az érdekeltek a sérelmes közlemény szerzőségét a tárgyilagosság figyelmen kívül hagyásával minden áron mégis Guba Pálra akarták erőszakolni, habár kétséget nem szenvedhet, hogy valamely hírlapi közlemény szerzőjének csak az tekinthető, aki azt megírta és felelősséggel is kizárólag csak ez tartozik.

Az érdekeltek a támadóval szemben fent közölt nyilatkozatban elégtételt vettek maguknak azzal, hogy gyávaságnak minősítették a következményektől való meghátrálást. Ez már a második elégtétel volt.

Guba Pál az érdekeltek nyilatkozata szerint előszóval is kijelentette, hogy a cikknek nem ő a szerzője s ezenkívül nyilatkozatukra adott hírlapi nyilatkozatában is újból közölte, hogy az értelmi szerző nem ő.

Ezek után a dolog természetes rendje szerint az érdekelteknek a gyanúsító hírlapi közlemény ismert írójával szemben kellett volna törvényes vagy társadalmi uton fellépniök. Ehelyett azonban valóságos társadalmi mozgalmat indítottak az ártatlanul máris meghurcolt Guba Pál kegyesrendi tanár ellen. Ez a mozgalom a maga tulzásaival már akkor is a felekezeti féltékenykedésből eredő üldözés jellegét viselte magán, melynek okát csak Guba Pálnak, mint a kath. gimnázium tanárának a hazafias irányu erdösi ünnepély rendezése körüli nagy tevékenységére s akkor feltűnt kiválóságára lehet visszavezetni.

A mozgalom az aknamunka jellegével bírt, de látható eredményre azonban akkor nem vezetett és megszűnni látszott. De csak látszott. A szünidők alatt történt az után az, hogy a vallás és közoktatásügyi miniszter a kath. gimnáziumnak nyolc osztályúvá való kiegészítését rendelte el. Ez az esemény az okatlan felekezeti féltékenységet észrevehetőleg újból felébresztette s a Guba Pál ellen megindított mozgalom újra fel lett élesztve és

legjavában akkor folyt, amikor ez az érdemes ember távol volt és nem védekezhetett.

A távollevő ellen saját kartársai lettek fellázítva. Az alattomos támadás nyíltan fellépni sohasem mer, hanem eszközöket keres. Sajnos! akadtak olyanok, akik nem látva tisztán, saját kartársuk ellen feljelentést tenni nem resteltek a gimnázium főigazgatójánál oly nevelésesen gyerekes vádak felhozásával, melyek a mozgalmat erősen jellemzik.

A mozgalom a Guba Pál elleni társadalmi agitációt belevitte a politikai pártéletbe is és a nevezett tanárnak a függetlenségi pártban elfoglalt alelnöki állásáról való lemondatását, a városból való eltávolítását, szóval erkölcsi megskalpólását tüzte ki célul, habár a személyes jellegű és erőszakosan élére állított kérdés, amely tulajdonképpen már megnyugtató megoldást nyert, semmiféle vonatkozásban sem állott a politikai ténykedéssel és étellel.

Azt az embert, aki a pártot a maga hazafias lelkesületével minden érdek nélkül ugyszólván maga teremtette meg, fáradhatatlan buzgalommal életben tartotta és fejlesztette, ki akarták taszítani magából a pártból az érdemek jutalmazásául. A mozgalmat ez is erősen jellemzi.

A mozgalom tervszerűen elő volt készítve, amit kétségtelenné tesz az a körülmény, hogy a szombaton este hat óra után kiadott »Selmecebányai Híradó« hirei rovatában már azt hozta, ami a kiadás után este hét és nyolc óra között a függetlenségi pártkör választmányi ülésén be is következett, hogy a párt tagjai az egyenetlenség elsimitásán tanácskoztak. A támadás tehát már előre vetette árnyékát. Az ott inszenizált támadás, annak módja egészen nyilvánvalóvá tette, hogy felekezeti gyűlölködéssel állunk szemben.

Mi ezt a mozgalmat a leghatározottabban elítéljük, az ilyen szertelenségek ellen tiltakozunk. Az igazságérzet a vért lázítja fel annak láttára, hogy egy egész sereget mozgósítanak egy tanár ellen, aki szerzetes és nem védekezhetik a közönséges ember fegyvereivel, mert mint szerzetesnek és tanárnak egyaránt tartózkodnia kell a nagy nyilvánosságtól, a botrányoktól, nem pereskedhetik és nem párbajozhatnak.

Ebben az ügyben a közönségnek az a része akar bíraskodni, mely arra jogosultsággal nem bír. Itélkezni akar anélkül, hogy a tényállást ismerné. Az erkölcsi halált akarják osztogatni olyanok, akik mindent érdekből cselekszenek.

Mi az ilyen igazságszolgáltatáshoz hozzá nem járulhatunk, a felekezeti harcot elítéljük, mert ez nem a közérdeket szolgálja s ez esetben nem nyílt, nem férfias. Kívánjuk és követeljük hogy a város közönsége Guba Pálnak, ennek az ártatlanul meghurcolt érdemes embernek elégtételt adjon.

H I R E K.

— **Az esti vonat.** Örömmel közöljük, hogy az általunk is élesztett mozgalom a Selmecebányáról este induló vasúti vonat ügyében eredményre vezetett. A kereskedelemügyi miniszter közölte a város tanácsával, hogy október hó 1-től kezdve egy vegyes vonatot vezetett be a forgalomba, amely este 6 óra 04 perckor indul Selmecebányáról és 7 óra 31 perckor érkezik Garamberzencére, ahol a Ruttká felől jövő vegyes és Budapest felől jövő gyors vonathoz talál csatlakozást. Garamberzencéről vissza fél kilenckor indul és fél tizenegykor érkezik Selmecebányára. Ezzel meg van adva lehetősége annak, hogy este vasútra ülve másnap hajnalban Budapestre érkezünk s onnan ugyanaznap fél négykor indulva még este hazaérhessünk. Ez mindenestre nagy haladás, mely a személy és áruforgalmat élénkebbé teszi és a városnak hasznára lesz. Ez ügyben a polgármester és Pallavicini György képviselő jártak a miniszteriumban. Hinni akarjuk, hogy ez a rövid idő alatt elért második szép vívmány az ő érdemük. Ezen feltevésben buzgóságukért a közönség nevében őszinte köszönetet mondunk. Azt biztosan tudjuk, hogy a vonat engedélyezését a véleményező vasúti fórumoknak, különösen Kollman Károly losonci forgalmi főnöknek is köszönhetjük, ezért a támogatásért is hálánknak adunk kifejezést. A tények igazolják, hogy buzgósággal lehet eredményeket elérni. A város érdekében tehát állandóan és lankadatlanul kell tovább is buzgózkodnunk. Szeretnők, ha sokszor és sokaknak kellene elismerésünket nyilvánítani ilyen eredményekért.

— **Erdészeti kísérletek.** Vadas Jenő a m. kir. erdészeti főiskola rendes tanárának szerkesztésében megjelent a m. kir. központi erdészeti kísérleti állomás »Erdészeti Kísérletek« c. folyóirata IX. évfolyamának 1. és 2. száma gazdag tartalommal és felette gondos kiállításban. A folyóirat az erdészeti kísérlet ügyét előmozdító bárhonnán eredő önálló tanulmányt, megfigyelést, stb. készséggel közöl. A tanulmányok kisebb közlések is lehetnek. A földmivelésügyi miniszter az értekezések írói díját 16 oldalas nagy nyolcadrétű nyomtatott ivenkint 60 kor.-ban állapította meg.

— **A törvényhatósággal felruházott városok tisztviselői.** A Pécselt megtartott kongresszuson szóba került a városi tisztviselők fizetésének rendezése is. A kongresszus kimondotta, hogy a fizetésrendezésnek állami segéllyel való keresztülvitelét fogják sürgetni. Megállapították, hogy 25 törvényhatósági joggal felruházott város közül csak 11 rendezte tisztviselőinek fizetését. Érdekes, hogy a mi városunk valamennyi között a legszegényebb s itt már megtörtént a fizetésemelés, mert a mi tisztviselőink türelemmel lenni nem akartak s a maguk érdekét a közönség érdekeinek elébe helyezték. A közönség jutalma pedig — a pótdó és a semmibe vevés.

— **Osztálymérnökségünk új főnöke.** Bogesich János máv. főmérnök a zólyomi osztálymérnökség vezetője érdemekben megöszülve nyugalomba vonult. Az igazgatóság az osztálymérnökség élére Jász József

máv. főmérnököt állította. Jász Józsefben kiválóan képzett szakférfiut ért a kinevezés.

— **A Honthin dicsérete.** Sztankay Aba doktor kiváló sikerű készítményével a Honthinnal a Gyógyászat, ez előkelő orvos szaklapunk ez évi 36. számában fölötté részletesen foglalkozik Hainiss Géza dr. királyi tanácsos, egyetemi magántanár. Különösen a bélhurutok gyógyszeres kezelésénél tekinti a legkiválóbb hatásának a Honthint, amely az orvos bizalmát nagyon megérdemli, mert Hainiss tanár több mint 1500 esetben alkalmazta a legjobb sikerrel. Sztankay Aba dr. e mind jobban elismert szere egyre több és több dicsőséget szerez kiváló feltalálójának.

Dalegyesület Ipolyságon. Az Ipolysági Dalárda e hó 14-én este 8 órakor tartotta alakuló gyűlését Dabis Antal dr. kir. törv. sz. bíró elnöke alatt. Ügyvezető elnök lett Herczeg Vince, jegyző Margitay Gyula, pénztáros Árvay József, karnagy Jávor B. Lajos, háznagy Fábrián Gyula. A tárgysorozat kimerítése után a közgyűlés az elnök életése mellett ért véget.

— **A nemzetközi postaforgalom olcsóbbodása.** A római nemzetközi postakongresszus határozata értelmében, mely ez évi október 1-én lép életbe, több tarifátelt le fognak szállítani. A levelek díját meghatározó súlyegységet 15 grammról 20 grammra emelik fel, a díj pedig, amely eddig 25 centime volt 15 grammonkint, ezentúl csak az első 20 grammért lesz 25 f., minden további 20 grammért csak 15 f. Új lesz ezentúl a válaszlapon intézménye. A levél földója ugyanis előre bérmentesítheti a választ, ha levelébe válaszlapon tesz, amely 28 fillérért lesz kapható. Leszállítják továbbá a pénztalványozás díjtételeit is a nemzetközi forgalomban. Eddig 100 koronán alul minden 25 koronáért 25 f. volt a díj, 100 koronán felül pedig minden 50 koronáért 25 f. Ezentúl 100 koronán alul is 50 koronánként kell 25 f. fizetni. Azonkívül 400 korona helyett 800 korona utalványozható egy utalványon. A levelezőlapoknak első baloldali részét közleményekre tartják fenn és nem kötelező a „levelező-lap“ felírás sem. A levelezőlapok nagysága különböző lehet, de 14·9 centiméternél nagyobb és 10·7 centiméternél kisebb levelező-lapot a posta nem továbbít. Postai megbízásokat elfogadnak 800 koronáig akár hova, csak Boszniába, Bulgáriába, Kolumbiába, Görög- és Törökország marad a régi tételben megállapított 400 korona.

— **A temetkezési egyesület.** A Selmecebánya—római Általános Temetkezési Egyesület szeptember 22-én hirdetett rendkívüli közgyűlését a városi vigadó helyiségében nem bírta megtartani, mert a megjelent tagok az elnöklő Szép Gábort szóhoz jutni nem engedték. Az elégedetlenség oly nagyfokú volt és az elkeseredettség oly nagymértékű, hogy a termet a közgyűlés elhalasztásával ki kellett üríteni. Ismételve kérjük Tuka Antalt, mint a rendes közgyűlés által kiküldött nagybizottság elnökét, hogy a megejtett vizsgálatok eredményéről és a nagybizottság munkálatairól, valamint javaslatairól a nagyközönséget a lapok útján a megtartandó közgyűlés előtt tájékoztatni sziveskedjék, az

ügynek nyilvános ellenőrzése és elbírálása céljából a közönség felvilágosítása mindenestre megnyugtatólag fog hatni, ellenben a titkolódzás csak fokozza az aggályokat és az egyesület iránti bizalmatlanságot. Az egyesület tagjai közül sokan a közgyűlésre meghívót sem kaptak.

— **Hamis huszkoronás bankjegyek** vannak ismét forgalomban, melyeknek feltűnőbb ismertető jelei a következők: Az alapszín a valódi bankjegytől eltér, a színes rész szélességében 3 milliméterrel rövidebb a valódinál, a papír pedig zsiros tapintatu. A magyar szövegű oldalon a női fej és az angyal alakja elmosódott, a szövegben a betűk és a számjegyek szintén elmosódtak és feltűnően vastagabbak, mint a valódi bankjegyen levők. Az alaprajz durvas a valóditól eltér. Mindkét sarkon a 20-as számjegy körül a vörösszín elmosódott. A német szövegű oldalon a női fej és az angyal rajza szintén elmosódott, bár nem annyira, mint a magyar szövegű oldalon. A „Dwarieócia Koron“ helyett pedig „Dwarriescia Koron“ szavak vannak feltüntetve.

— **Koresmai váltó.** A kir. kuria elvi jelentőségű határozatai egyikében kimondta, hogy a koresmai váltó akkor sem érvényesíthető, ha az nem csupán a szeszszesitalok vételárát, hanem egyúttal más követelést is foglal magában.

— **A vármegye egészségügye.** Vármegyénkben e hét hivatalos kimutatása szerint a roncsoló toroklob 9, vörheny 3, kanyaró 2 esetben fordult elő.

— **Az Uránia színház Selmecebányán.** A budapesti Uránia színház megteremtője: Molnár Viktor államtitkár teljes erővel azon van, hogy a színház nagyfontosságú kulturális munkásságát a vidék minden kulturális gócpontjára kiterjessze. E célból a színház teljesen új gépekkel és képekkel felkeresi a nagyobb városokat, ezek közt városunkat is. Az érdekes esték nálunk november hó 8. 9. 10. napjain fognak lefolyni.

— **Osztrák kereskedők megadóztatása Magyarországon.** Andrássy Gyula gróf belügyminiszter rendeletet intézett a törvényhatóságokhoz, amelyben utasítja őket, hogy azokról az osztrák kereskedőkről, akik magyarországi vásárokat látogatnak, jegyzéket készítsenek, hogy a pénzügyigazgatóságok ezeket a kereskedőket megadóztassák. Ez az intézkedés arra az osztrák rendeletre vezethető vissza, amely a magyar kereskedőket, akik osztrák vásárookra járnak, iparendély váltására és jövedelmi adó fizetésére kötelezi őket.

— **A gyetvai kísértet.** Az egyik fővárosi lap megyénkbeli tudósítója írja, hogy egy festő már hosszabb ideje a gyetvai irtványokon fest holdvilág melletti tájképeket. Már régebben gyanusan nézték az ottani emberek. Mult hét esütörtök estéjén hirtelen közpórral lepték meg. Már menekülni akart, mikor egyik kő égő acetilén lámpáját érte s az nagyot dördülve felrobbant. Tamadói megijedve menekültek, egy asszony el is ájult s most még nagyobb a félelem a gyetvai kísértettől.

— **Közveszélyes örült.** Gáspár Gyula ügyvéd, kinek édesanyja Selmecebányán lakik súlyos elme baja miatt a lipótmezei országos elme gyógyintézetben volt hosszabb

ideig kezelve, honnan nemrégiben mint gyógyultat hazabocsátották. E városban való tartózkodása alkalmával azonban elmebaja újból kitört s minthogy közveszélyesnek mutatkozott, kórházba kellett szállítani.

— **Vásáráthelyezés.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter rendelkezése folytán a Zólyomvármegye területéhez tartozó Gyetva községben a f. évi szeptember 23. és 24-ére eső országos vásár ez évben kivételesen folyó évi szeptember hó 25. és 26-án lesz megtartva.

— **Tűz Zsarnócán.** A m. kir. erdőhivatal tulajdonát képező s Glezinger cég által bérelt zsarnócai gőzfűrészt szept. hó 20—21 közti éjjel 12 óraker eddigelé még ki nem derített okból kigyulladt s leégett.

— **Színészek Bakabányán.** Szombathy Nándor szintársulatával e hó 12-én Bakabányára érkezett és ott akarta terjeszteni a magyar szót és kulturát, de vesztére, mert Bakabánya már egészen tótfészek, ahol magyar színész éhen halhat. Igy szombaton 8, mondj nyolc ember előtt játszottak szegények.

— **Baklövészek.** Hont-Németi község határában a vaddisznók annyira elszaporodtak, hogy a hatóság hivatalos hajtóvadászatot rendelt el ellenük. A vadászat f. hó 19-én folyt le, de eredményt nem hozott. Az egyik hajtásban kitört 5 darab, s ezek egyikére a szent-antali jegyző rá is duplázott, de golyói célt tévesztettek. A vadászaton különben két szép özbakkot ejtettek zsákmányul.

— **Uj cselédkönyvek.** A gazda és gazdasági cseléd közötti jogviszony szabályozásáról szóló 1907. évi XLV. t.-c. folyó évi november 1-én lép életbe. E törvény értelmében minden gazdasági cselédnek f. évi november hó 1-től kezdődőleg már ezen új törvény szerint kiállított cselédkönyvvel kell birnia. Ily cselédkönyvek elnyerése céljából a helyben lakó gazdasági cselédek kötelesek a városi rendőrkapitányi hivatalnál mielőbb jelentkezni. Azon cselédek, akik a törvény életbeléptetésének napján régi cselédkönyvvel állanak szolgálatban s helyüket el nem hagyják, kivételt képeznek. Ezeknek régi cselédkönyve 1908. évi december 31-ig érvényes, azonban, ha addig helyet változtatnak, úgy már az új törvény szerinti cselédkönyvet tartoznak beszerezni.

— **Milyen telet várhatunk?** A mostani fa- és széninség fenyegetései között rendkívül érdekel mindenkit, hogy milyen lesz a tél? Meteor, a külföldön is szak tekintélynek elismert magyar időjós e napokban tette közzé prognózisát a téli időszakra vonatkozólag. E szerint mindnyájunk megnyugtatására igen enyhe tél előtt állunk és számottevő nagyobb hideg beálltát csak január közepére várhatjuk s ez is csak rövid ideig fog tartani. Ellenben a kitavasodás rendkívül lassan fog végbemeni. Tekintettel arra, hogy Meteornek a múlt télre vonatkozó, tavaly ilyenkor közzétett jóslatai pontosan beváltak, van okunk és alapunk hinni, hogy ebben a jövő évben is bizhatunk, ami igen jól esik azoknak, akik félnek a kemény téltől a fűtő-
agban fenyegető szükség miatt.

EGYLETI ÉLET.

A „Selmecebányai függetlenségi és 48-as pártkör“ szeptember 21-én választmányi ülést tartott, melyen a törvényhatósági bizottságba beválasztandó tagok jelölésének kérdésével foglalkozott.

Ez ügyben azon elvi álláspontra helyezkedett, hogy politikai párt lévén, más pártokhoz tartozókat nem jelölhet még az esetben sem, ha a beválasztásra érdemesek is vannak a többi pártokban. Ezt azon reményben teszi, hogy az érdemeseket a többi pártok saját erejükkel szintén támogatni fogják.

A választmány kimondotta, hogy a választás az egész közönség jogát képezvén, a jelölést a közgyűlés által tartja eszköz-
lendőnek a választmány által összeállítandó javaslati névlajstromból.

A közgyűlés a jövő hó folyamán lesz megtartva s annak megtartásáig a tárgysorozat előkészítése végett minden hét szombatján délután 5 óraker Heim Antal vendéglőjében választmányi ülés lesz, melyre a tagokat ez uton is figyelmeztetni kívánta.

A választmány személyes ügyek elintézésével is foglalkozott.

APRÓSÁGOK

A polgármesterek.

Nemrégiben Esztergomban is értekeztek a polgármesterek és kisütötték, hogy a városokban klikkek vannak, amelyek a saját önös érdekeiket képviselik.

Mi ezt már régen tudjuk és a polgármesterek is tudták, de eddig hallgattak róla, mert a klikkek atyamestere, megteremtője és fenntartója mindenütt a polgármester. A klikkeket, ezek alkotják meg a saját uralmuk, basáskodásuk biztosítására és tehetetlenségük támogatására. A polgármesterek egy nótát fujnak, egy táncot járnak a klikkek tagjaival, mert csak karöltve tudnak érvényesülni, csak úgy tudnak élni és visszaélni.

Tanulságos különbségek.

Zólyom rendezett tanácsu város költségvetése az 1908. évre 152,375 korona bevételt és 173,109 korona kiadást irányzott elő. A 20,734 korona hiányt pedig 97.778 korona állami adó után kivetendő 20 %-os póttadóval fogja fedezni.

Ami városunkban pedig a jövő évre 435,551 korona 74 f. kiadás, 362,082 kor. bevétel és 73,469 korona hiány van előirányozva, amely összeg 108,184 korona egyenes állami adó után kivetendő 86 % községi póttadóval fog fedezetet nyerni.

Tehát minálunk majdnem ugyanannyi állami adó főösszeg mellett háromszor annyi kiadás van s 48 %-kal nagyobb a községi póttadó.

Ezt a jó gazdálkodásnak és a törvényhatósági jognak köszönhetjük.

FURCSASÁGOK.

Azt beszélik a faluban . . .

Az beszélik a faluban, hogy Selmec város anyagi helyzetéről csak suttogva szabad beszélni.

Azt beszélik a faluban, hogy az éjjeli szolgálatot üdülésnek tartják a rendőrök.

Azt beszélik a faluban, hogy a selmeci postahivatal helyiségeire ráillik a mondás: ott künn tágasabb!

Azt beszélik a faluban, hogy Hodruson egy tejimádó vallás megalapítására az előívások már javában folynak.

Azt beszélik a faluban, hogy gróf Pallavicini orsz. képviselőről a selmeciek azt tartják: „Még jönni kell, még jönni fog.“

Azt beszélik a faluban, hogy a Selmec-rónai temetkezési együletet úgy biztatják, mint a lovat.

Azt beszélik a faluban, hogy a törvényhatósági bizottság választására való tekintettel az intéző körök már megkezdték a „polgártárs“ megszólítást.

Azt beszélik a faluban, hogy a selmeci városházán pénteken a zsúrolás is a hivatalos órák közé lett felvéve.

Azt beszélik a faluban, hogy Lits Gyula főispán leköszönt — az emeletről.

Azt beszélik a faluban, hogy a tennispályán a játékosok egymást kibőjtölik.

Azt beszélik a faluban, hogy a főiskolai kör Otthonát építető bizottság is elénekelheti a divatos nótát: pénzem, az nincsen nekem.

Azt beszélik a faluban, hogy a Selmeci Ujság szerkesztője azért szereti a kenyeret, mert sok benne az élesztő.

Scott-féle Emulsió

rendkívül erősítő hatással van az egész szervezetre, gyógyítja és erősíti a tüdőt.

Köhögést és meghűlést

bármily makacs és hosszadalmas is legyen az, a Scott-féle »Emulsió« gyorsan megszüntet. Még a sorvadós betegeknek is könnyebülést szerez a Scott-féle »Emulsió«, feltéve, hogy idejekorán használják, mely esetben állandó, tartós gyógyulást eredményez.

:: :: :: :: :: :: :: :: :: ::
Egy eredeti üveg ára 2:50 kor.

Kapható: a gyógyszertárakban. Az Emulsió vásárlásánál a Scott-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

:: :: :: :: :: :: :: :: :: ::

Nyilttér.*)

Nyilatkozat.

A »selmecebányai függetlenségi- és 48-as pártkör« választmányának e hó 21-én tartott ülésében a Guba Pál kegyesrendi tanár, a párt jelen nem levő alelnöke ellen intézett támadások során és folytán kijelenttem, hogy a Besztercebányán megjelenő „Krajan“ hazafias irányú tót ujságnak 1907. június 6-án kiadott számában „Pánszlávizmus Selmecebányán“ cím alatt napvilágot

látott közleményt, mely a selmecebányai ágostai hitvallású evangélikus liceumot, annak néhány tanárát és városunknak egy polgárát a pánszlávizmus gyanújával illetve én sugalmaztam, kijelentettem továbbá azt is, hogy a megnevezett intézettől, annak tanáraitól és városunk meggyanusított polgárától bocsánatot kérek s azon esetben, ha az általam adott ezen elégtétel elegendőnek nem találtnék, hajlandó vagyok bárkinek, bármikor és bármiféle elégtételt adni s amennyiben kívánatnék ténykedésem konzekvenciáit a pártkörből való kilépéssel is levonom.

Ezen kijelentéseimet a megnyilvánult kívánság és ígéretem folytán ezennel hirlapilag is közlöm s minthogy az ülést követő napon a pártkörből való kilépésre vonatkozó ígéretem beváltására lettem felkérve a párt egyik tagja által, ezen ígéretemet azonnal a párt távollévő elnökéhez, Hermann Emil urhoz intéztem és Singer Lajos ur kezeihez nyitva adott, kilépésemet tartalmazó levelemben be is váltottam.

Selmecebánya, 1907. szeptember 22.

Wagner László dr.

*) Ezen közleményért felelősséget vállal a szerkesztő.

HIRDETÉSEK.

Dalmatin

A legjobb rovar- és féregirtószert 20, 30 és 50 filléres szabadalmazott dobozban.

Dalmatin

Takarékosság szempontjából rendkívül célszerű és a gummifecskendőt fölöslegessé teszi. Használatba kitűnő hatásáért és egyszerű kezeléséért közkedveltségnek örvend. —

Dalmatin

Minden fűszerkereskedésben és drogériában kapható. —

Főlerakat: 220 5—1.

STELLA vegyészeti gyár

Ledermann D. Budapest, VII. Nefelejts-u. 39.

Bérbeadó lakás.

A Hell házban egy négy utcai szobából, konyha és hozzátartozó mellékhelyiségekkel álló másodemeleti lakás november hó 1-től kezdődőleg kiadó. Bővebb tájékozás dr. UngárKálmán ügyvéd irodájában kapható

Egyedül csak a

Singer Co.

varrógép részvénytársaságnál kaphatók.

Flóközlet minden nagyobb városban.

Selmecebánya: Kossuth-Lajos-tér 4.

Szives figyelmeztetésül! Minden varrógép, melyet más varrógép üzlet „Singer varrógép” elnevezés alatt forgalomba bocsát, csak utánzata egyik régebbi szerkezetünknek, amely családi gépeink új szerkezeténél fogva úgy szerkezet, mint használhatóság tekintetében a mienktől nagyon távol áll. 27.

Selmecebánya

és

Hont vármegye

közügyeinek

őszinte és bátor

szószólója

a

Selmeci Ujság.

Szerkesztőség:

Selmecebánya, Deák Ferenc-u. 2.

kiadóhivatal:

Nádossy Ferenc Zólyom,

hová a hirdetési díjak s vidéki

előfizetési pénzek küldendők.

A Selmeczi Népbank Részvénytársaság Igazgatósága közhírré teszi, hogy folyó évi október hó 1-étől úgy az eddigi mint az új betétek után, **4³/₄ 0/0-os kamatot fizet.**

A betét-kamatadót továbbra is az intézet viseli.

Selmecebányán, 1907. szeptember 21-én.

**SELMECZI NÉPBANK
IGAZGATÓSÁGA.**